GŁOS POMORSKI

Nr. 251 — Rok 3. (GAZETA POMORSKA) **Numer pojedyńczy 5000 mk.**

Prenumerata miejscowa: Przy odbiorze w ekspedycji i w agenturach miejscowych miesięcznie **105.000** mk., przedpłata na poczcie z odnoszeniem do domu miesięcznie **111.750** mk. — pod opaską w Polsce i do Gdańska 125.000 mk., do Niemiec 160,000 mk. polskich lub ich wartość walutowa, do Francji 5,— frc., do Anglii 0,8 shilling, do Stanów Zjednoczonych 35 cents. W razie nieprzewidzianych wypadków jak strejki, przeszkody techniczne itd. prenumeratorzy nie mają prawa żądania niedostarczonych nnmerów, lub zwrotu prenumeraty. — Rękopisów nadesłanych nie zwraca się.

Rachunek bieżący: Bank Powiatowy, Grudziądz, Bank Związku Sp. Zarobk. Danziger Privat-Aktienbank Gdańsk i Grudziądz. — P. K. K. P. Grudziądz. — Konto czekowe **Gdańsk nr. 2980.** Konto poeztowe: Kasa Oszczędności Oddział w Poznaniu nr. 201 193. Miejsce płatności wykonania: Grudziądz.

Ogłoszenia z Polski: Wiersz wysokości milimetra **w dziale ogłoszeniowym** na stronie 8-łamowej 6000 mk., **w dziale reklamowym** na stronie i 3-łamowej przed tekstem 30.000 mk., wśród tekstu 20000, za tekstem 15000 mk., dla W. M. Gdańska obowiązują te same ceny, dla **Niemiec** dochodzi 150% nadwyżki, dla reszty zagranicy 200% nadwyżki, płatne w markach polskich lub ich wartości walutowej. Za tłómaczenia oblicza się 20% nadwyżki. — **Rachunki** są natychmiast płatne, w razie zwłoki dłuższej niż 72 godzin stosować będziemy ceny bieżące, skreślając wszelkie rabaty. — **Administracja nie przyjmuje** odpowiedzialności za terminowe umieszczenia ogłoszeń

Dyrektor przyjmuje od godz. 10-tej do 11-tej przed południem
Redaktor Naczelny przyjmuje od godz 11-tej do 12-tej w południe

Redakcja i Administracja Groblowa 27/29. | **Grudziądz,** sobota, dnia 3-go listopada 1923. | Telefon nr. **50** i **51.**

Strajk kolejowy wygasa.

Warszawa, 1. 11. (Pat.) Strajk kolejowy wygasa na całym obszarze, objętym dotychczas strajkiem.

Ruch zwiększa się nadal z godziny na godzinę i to przedewszystkiem ruch towarowy.

Min. Kolei Żel. czyni wszelkie możliwe wysiłki celem powetowania szkód, wyrządzonych strajkiem w dostawie do głównych centrów przemysłowych i miejskich — ziemniaków, węgla oraz cukru.

Kolejarze zostali oszukani przez niesumiennych przywódców.

Warszawa, 1. 11. (Pat.) Dzisiaj 1 listopada br. odbyło się w Tczewie zebranie strajkujących kolejarzy przy udziale około 800 osób.

Przemawiali kolejarze z Tczewa, którzy oświadczyli w swoich przemówieniach, że zostali oszukani przez przywódców związków zawodowych i z dniem 2 listopada przystąpią do pracy.

Warszawa, 1. 11. (Pat.) Jak się dowiadujemy, związek zawodowy kolejarzy i związek pocztowców, widząc zupełne załamanie strajku i chcąc go sztucznie podtrzymać, rozesłali w ostatnich dniach delegatów na prowincję. —

Delegaci przedstawiają, jakoby w innych województwach strajk miał pełne powodzenie, co oczywiście jest niezgodne z prawdą, aby w ten sposób wprowadzić w błąd i skłonić do strajku.

Komisarz Heinze zrobił porządek w Saksonji...

Wiedeń, 1. 11. (Pat.) „Neue Freie Presse" donosi z Drezna: Komisarz Rzeszy Heinze wyjechał do Berlina, aby zakomunikować kanclerzowi o swojem ustąpieniu. Uważa on, że wypełnił swoje zadanie.

Sytuacja jest tego rodzaju, że nowo obrany prezydent ministrów Fellisch nie może jeszcze objąć urzędowania, ponieważ dr. Heinze korzysta w dalszym ciągu w całej pełni ze swoich pełnomocnictw.

Dopiero, gdy rząd Rzeszy uzna, że misja Heinzego jest spełniona, Fellisch obejmie urzędowanie.

Marka niemiecka na poziomie rubla sowieckiego.

Gdańsk, 1. 11. (Pat.) Marka niemiecka stanęła już na poziomie rubla sowieckiego. Dziś rano początkowy kurs dolara wynosił w Gdańsku 150 miljardów, w przerachowaniu na guldeny gdańskie 5,53—5,55. Za dolara w Gdańsku płacono 1.550.000 w markach polskich, czek na Warszawę za dolara 1.700.000. Na giełdzie urzędowej marka niemiecka spadała w dalszym ciągu. Kurs dolara obracał się w granicach pomiędzy 150 a 180 miljard., po zamknięciu zaś giełdy kurs dolara wynosił nawet 200 miljardów marek niemieckich.

Düsseldorf, 1. 11. (Pat.) Proklamowano tutaj republikę.

Trewir, 1. 11. (Pat.) Separatyści zajęli merostwo.

Grecja wobec zmiany formy rządu.

W Salonikach powstanie republika.

Ateny, 1. 11. (Pat.) Przypuszczają, że wielka rada, w której udział wezmą przedstawiciele rządu oraz wybitne osobistości ze świata wojskowego i politycznego wypowie się za pewną zmianą formy rządu. Liczą się z ogłoszeniem republiki w Salonikach.

Ateny, 1. 11. (Pat.) Sąd wojskowy skazał na śmierć za udział w ruchu powstańczym jednego majora, na dożywotnie więzienie, jednego kapitana i czterech oficerów na kary więzienia, dziesięciu zaś uwolnił.

*

Ambasador angielski wręczył dwie noty Poincaremu.

Paryż, 1. 11. (Pat.) Ambasador angielski w Paryżu wręczył Poincaremu dwie noty rządu angielskiego.

Pierwsza z nich zwraca uwagę na skutki prawne oderwania od Rzeszy prowincji, które wobec tego, że nie podpisały traktatu pokojowego, nie przyjmą na siebie też zobowiazań Rzeszy.

Nota nie poddaje krytyce stanowiska Francji i Belgii, wobec ruchu separatystycznego w Nadrenji.

Druga [illegible] ystosowanie do Stanów Zj. zbiorowe[illegible] zaproszenia [illegible] państw sprzymierzonch do wyznaczenia delegatów do komisji ekspertów za pośrednictwem obserwatorów Stanów Zjedn w komisji odszkodowań.

Podobne oświadczenie złożone zostało w Brukseli.

Paryż, 1. 11. (Pat.) Wczoraj przybył tu Paderewski udając się do Ameryki.

Zebranie miesięczne

Chrześc. Demokracji w Grudziądzu

odbędzie się w **poniedziałek dn. 5 listopada o godz. 8 wiecz. na sali Hotelu Warszawskiego.**

Na porządku dziennym referaty **o gospodarce miejskiej i obecnem położeniu politycznem.**

O liczny udział członków i sympatyków uprasza

Zarząd.

Giełda pieniężna

z dnia 2 listopada

Złoty polski . . . . Serja B 232 500, Serja CD	225 000
Marka niemiecka	0.00001
Dolary Stanów Zjedn.	1.600.000
Franki francuskie	94,020
„ belgijskie	80 850
„ szwajcarskie	285.000
Funt szterling ang.	7.180.000
Liry włoskie	71 900
Gnldeny holenderskie	622.000
Korony szweckie	421.000
Korony duńskie	275 000
Korony norweskie	24[illegible].000
Korony czeskie	46.100

Lwów, 1. 11. (Pat.) Dziś przed poł. odbył się we Lwowie pogrzeb pięciu nieznanych obrońców Lwowa.

Po nabożeństwie na pięciu furgonach wojskowych, przybranych zielenią spoczęły trumny.

Przez miasto ruszył olbrzymi pochód z orkiestrą wojskową, kolejową i tramwajarzy.

Przed kaplicą wojskową wygłosił przemówienie prezes Związku Obrońców Lwowa dr. Zagórski.

Ciała pochowano na cmentarzu Obrońców Lwowa. Nad grobami przemówił brygadjer pos. Mączyński.

Rzym, 1. 11. (Pat.) Wielkie uroczystości, związane z rocznica faszyzmu zakończyły się w całych Włoszech.

W Rzymie olbrzymi pochód, na czele którego znajdował sie Mussolini, udał się na grób nieznanego żołnierza, poczem przeszedł przed Kwirynałem, wznosząc okrzyki na cześć króla. (Czytaj artykuł wstępny p. t.: „Rocznica zwycięstwa Mussoliniego." — Przyp. Red.)

Rzesza w kwadryljonach.

Berlin, 1. 11. (Pat.) Płynny dług Rzeszy w dniu października wynosił 2.642 kwadryljonów.

Drezno, 1. 11. (Pat.) Zaprzysiężenie nowego prezydenta ministrów nastąpi dziś wieczorem. Zaraz po zaprzysiężeniu prezydent ministrów Fellisch ukonstytuuje swój gabinet, a jednocześnie komisarz państwa Heinze złoży swój urząd.

Londyn, 1. 11. (Pat.) Lord Curzon zawiadomił konferencję Imperjum Brytyjskiego o zgodzie gabinetu angielskiego na powołanie komitetu rzeczoznawców na zasadzie propozycji francuskiej.

W rocznicę zwycięstwa Mussoliniego.

Grudziądz, 2 listopada.

Mija rok właśnie od słynnego „marszu na Rzym" faszystów włoskich.

W końcu października 1922 roku zwycięstwo „czarnych koszul" nad **żywiołami wywrotu politycznego i anarchi społecznej,** pociągnęło za sobą szereg wypadków następujących z piorunową szybkością.

W dniach 26 i 27 października ruszają zastępy „czarnych koszul", zgromadzone na kongresie w Neapolu, w kierunku Rzymu. W tym samym czasie gabinet Facty podaje się do dymisji i na odchodnem dekretuje stan oblężenia. Dnia 28 października, Król Wiktor Emanuel nie podpisuje dekretu, a nazajutrz **powierza Mussoliniemu stworzenie nowego rządu.**

W dniu 30 października następuje tryumfalne wejście faszystów do Rzymu oraz zatwierdzenia przez Króla listy utworzonego przez Mussoliniego rządu.

U steru jego stanął człowiek o lwiem sercu, niewyczerpanej energji, który od rok uporządkuje życie Włoch, wyrwanei śmiałem czynem z odmętu, intryg politycznych i wojny domowej, rozwija **moralną i materjalną potęgę narodu,** utrzymuje go w równowadze.

Rok rządów Mussoliniego przywrócił utracony **spokój i ład wewnątrz kraju,** wzmógł intensywność pracy kult dyscypliny, zwiększył produkcję itp., a przytem wzmocnił mocarstwowe stanowisko Włoch i podniósł ich urok wobec zagranicy.

Zaznaczył się również szeregiem doniosłych **reform w dziedzinie państwowej i społecznej.**

Dość tu wspomnieć o **reformie wyborczej,** o wielkiej **reformie szkolnej** która obejmuje wszystkie stopnie nauczania, **o rozszerzeniu samorządu** etc.

W dziedzinie społecznej rozpoczął rzad faszystowski żywą działalność, zmierzającą do **złagodzenia antagonizmów pomiedzy pracą a kapitałem**

Niezwykły rozwój faszystowskich organizacii syndykalnych, które w ciągu roku potroiły niemal ilość swoich członków (zgórą dwa miliony), świadczy najlepiej o powodzeniu próby oparcia organizacji społeczeństwa na takiej podstawie, gdzie są reprezentowane interesy wszelkich grup i wszelkich klas.

W życie polityczne kraju, w stosunku pomiędzy partjami i grupami politycznemi, wprowadził **faszyzm** szczerość i wyraźność, podnosząc w ten sposób stopień moralności partyjnej.

Niedawno jeszcze było tak, że przedstawiciel burżuazji np. udawał socjalistę, socjalista zaś był ze szpiku kości, przeniknięty burżuazyjnością.

„Faszyzm — jak się wyraził kiedyś Mussolini w Senacie — brał jednostki za kołnierz i mówił: **powinniście być tem, czem jesteście!"**

Faszyzm, jeśli zwyciężył wrogów Italji, to dlatego, że prócz siły fizycznej reprezentował **siłą moralną,** czerpiącą znać swoją energję z wielkiego **ukochania Ojczyzny, rasy italskiej i jej dorobku cywilizacyjnego.**

Siła powyższa zapewni obozowi faszystów pierwszorzędne stanowisko na widowni współczesnego życia politycznego we Włoszech, w ogóle w dziejach półwyspu.

Tajemnicza zbrodnia pod Obrzyckiem wyjaśniona.

Tajemnicza zbrodnią dokonana przed dwoma tygodniami **na nieznanej kobiecie w lesie pomiędzy**

Obrzyckiem a Bugajem

została przez naszą dzielną policję pomimo niesłychanych trudności wyjaśniona a zbrodniarz tkwi już w okowach i oczekuje karzącej ręki sprawiedliwości.

Zamordowana nazywa się **Anastazja Dąbińska** z d. Szukałowska; liczy lat 32 i pochodzi z Brudowa w powiecie kaliskim. Z mężem swym i mordercą Adamem **Dabińskim**, również 32-letnim ,pochodzącym z Ochwatelnicy pow. grójeckiego, mieszkała w Warszawie przy ul. Łuskiej, 34.

Dabiński przed kilku tygodniami osiadł w Obrzycku, nabywając tam ogród handlowy.

Sam sprowadził się do Obrzycka, żonę pozostawił jednak jeszcze w Warszawie, przygotowując

dla niej inny los.

W Obrzycku bowiem, starając się o nabycie ogrodu, równocześnie starał się o rękę pewnej **posażnej panny**, którą ostatecznie przed kilku tygodniami poślubił.

Wchodząc w dwużeństwo i fałszując dla Urzędu Stanu metryki, **uplanował zgładzenie ze świata swej pierwszej żony.**

Pojechał do Warszawy i powrócił z swą pierwszą żoną do Obrzycka, rzekomo aby jej pokazać swe

nowe gospodarstwo.

Pod pozorem, że posiadłość leży poza miastem, zwabił nie przeczuwającą nic złego kobietę do lasu i tam dokonał swego **okrutnego zamiaru.**

Wczoraj Dabiński został najniespodziewaniej dla siebie aresztowany na swej posiadłości.

W kajdanach odwieziono zbrodniarza do więzienia śledczego w Poznaniu.

Wymiana bonów złotych po 232,500 za złotego.

Grudziądz, 2 listopada.

W dn. 1 listopada 1923 r. wypada, jak wiadomo, **termin płatności 6 proc. złotych bonów skarbowych serji I B.**

Kurs złotego, podług którego wymieniane będą bony jest przez min. skarbu wyznaczony na **232 tysięcy 500 mk. polskich za 1 złotego.**

Kurs ten został określony zgodnie z ustawą na zasadzie przeciętnego kursu franka szwajcarskiego w okresie od 13—28 października br. włącznie.

Posiadacze złotych bonów powyższej serji będą mogli wymieniać je na gotówkę po kursie wyżej podanym, począwszy od dnia 2 listopada br. w oddziałach P. K. O., Centrali kasy pożyczek oraz kasach skarbowych.

Bony serji tej będą mogły być wymieniane w terminie do 10 listopada br. **włącznie,** również na serje następne.

Przyczem należny procent od nich wypłacany będzie w gotówce po kursie **232.500 mk. polskich za 1 złoty.**

Wymiany bonów serji I B. na następne dokonywać będą jedynie oddziały P. K. K. P. Począwszy od 11 listopada br. wszelka wymiana bonów złotych serji I B. na bony następnych serji zostanie **całkowicie przerwana i** od dnia tego bony owej serii będą wymieniane **tylko za gotówką.**

Posiadacze bonów serji I B., znajdujących się w depozytach urzędów państwowych i pragnących, aby bony te zostały wymienione na bony serji następnej, winni zwrócić się **do odnośnych władz z prośbą o dokonanie owej wymiany.** Koszty, związane z wymianą bonów, znajdujących się w depozytach, obciążają posiadacza bonów.

Ciężkie położenie prasy polskiej.

Grudziądz, 2 listopada.

Ceny papieru gazetowego za wagon = 10 000 kg.:

29 września	215 miljonów marek
1 października	240 milionów marek
8 października	360 miljonów marek
15 października	575 miljonów marek
20 października	**710** miljonów marek.

Wobec szalonego podrożenia papieru — jak to wykazuje naocznie powyższa tabela — wiele wydawnictw **nie będzie miało gotówki na zakupno papieru.**

Położenie jest dla wydawców tem trudniejsze, że wysokość przedpłaty swych gazet na grudzień podać muszą urzędom pocztowym już w pierwszych dniach listopada.

Gdyby można było kalkulować normalnie, powinna każda gazeta już w listopadzie kosztować o jakie **300% drożej, niż abonenci płacą istotnie.**

O ile wydawnictwa przetrwają listopad szczęśliwie, ratując się sztucznie, będą zniewolone. na miesiąc grudzień wyznaczyć prawdopodobnie swe ceny o **600% wyższe od dzisiejszych.**

Jak się dowiadujemy, fabrykanci papieru walczą również z trudnościami; zapowiedzieli nam, że w najbliższym czasie objaśnią co do tego wyczerpująco nas i czytelników gazet.

Związek Zakł. Graficznych i Wydawn. na Polskę Zach. z siedzibą w Poznaniu.

To i owo.

Począwszy od 28 ub. m. zaczęło w Łodzi wychodzić nowe pismo tygodniowe w języku niemieckim „Lodzer Volkszeitung", jako organ niemieckiej partii pracy. Pismo to stoi w opozycji do rządu.

*

Donoszą z Nowego Jorku, że w New-Jersey w wielu rzekach z powodu posuchy zupełnie wyschła woda. W związku z tem stanęło 300 fabryk poruszanych turbinami wodnemi, a pół miljona robotników jest bez pracy. Mieszkańcy kupują wodę na szklanki od przybyłych w tym celu przekupni z sąsiednich stanów.

*

Na ostatnim zjeździe sjonistów w Gdańsku uchwalono przedsięwziąć wszelkie zapobiegawcze kroki przeciwko stosowanemu wyzyskowi emigrantów żydowskich w Palestynie stosowanemu przez kapitalistów żydowskich w Rosji.

Wniesiono rezolucję jednogłośnie uspołecznienia gospodarstwa w Palestynie. Pozatem konferencja gdańska zredagowała odezwę do wszystkich robotników żydowskich świata, wzywającą ich do popierania stowarzyszeń żydowskich w Palestynie. Na zjazd ten z ramienia sjonistów warszawskich wysłano delegata niejakiego Lwa Rafałkesa.

*

Francuskie pismo dla badań z dziedziny weterynarji podaje wiadomość, że ośmiogodzinny dzień pracy okazał się dobrodziejstwem dla koni roboczych, gdyż obecnie konie mają większy odpoczynek, jest czas na lepsze staranie się o nie i nie zapadają na dolegliwości żołądkowe, gdyż paszę mogą spoczywać spokojnie, a nie z taką szybkością jak poprzednio.

Wiadomości bieżące.

Kalendarz: Sobota Huberta b. **Wschód słońca 7.0 zachód 4.27. Wschód księżyca — zachód 2.16.**

Hołd poległym za Polskę Francuzom.

W czwartek, 1 listopada gen. Dupont, szef misji wojskowej francuskiej, w licznej asyście oficerów francuskich i polskich złożył w imieniu wojska francuskiego **wieniec na cmentarzu powązkowskim** na grobie oficerów i szeregowych francuskich, poległych za Polskę.

Z ramienia wojska polskiego delegowani na tę uroczystość zostali gen. Olszewski i gen. Suszyński, z gabinetu min. rtm. Szmidt.

—** **W dniu zadusznym.** I nasz cmentarz grudziądzki zaludnił się w dniu wczorajszym.

Wyległy tłumy, aby groby swoich bliskich i członków rodzin ozdobić kwieciem i wieńcami. Wczoraj i dzisiaj i na naszym cmentarzu jaśnieją wieczorem tu i ówdzie światła ofiarne, ku czci zmarłych i poległych.

Wczoraj po południu na cmentarzu odbyła się doroczna procesja na intencję dusz zmarłych, w kościele parafjalnym zaś odprawiono dzisiaj przedpołudniem cały szereg mszy św, żałobnych.

—** **Teatr Miejski.** Dziś w piątek przedstawienia niema. — Przyjmowana na premjerze homerycznym śmiechem przez licznie zgromadzoną publiczność komedja francuska „Musisz być moją", zyskująca ogromny sukces dzięki swej barwnie toczącej się akcji i niebywale dowcipnej sytuacji, powtórzona będzie w sobotę, dnia 3 bm. poraz drugi. Zniżki nie ważne..

W niedzielę wieczorem wstrząsający do głębi dramat „Tamten" z pp. Turońską, Norwidówną, Weissową, Olańską, dyr. Hryniewiczem, Dąbrowskim, Lenkiem, Stryckim, Olderwiczem, Konarskim, Szczebrowskm na czele. **Zniżki ważne.**

Dyrekcja podaje do wiadomości, że w sobotę dnia 3 bm. Urzędników Skarbowych i Komunalnych pod batutą p. dr. koncertować będzie w czasie przerw doskonała orkiestra Bobra.

Sprzedaż biletów u p. Wawrzyniaka, Plac 23 Stycznia 29 W niedzielę od godz. 11½—1-szej w kancelarji teatru.

—** **Na odbudowę Teatru** złożył inż. Kunert 300 tys. marek.

—** **Koncert na odbudowę teatru.** Znakomity skrzypek p. Zdzisław Jahnke zamierza wkrótce przyjechać do naszego grodu z koncertem własnym. Przy fortepianie towarzyszyć mu będzie pianistka p. Padjewska. Termin wyznaczony będzie wkrótce.

—** **Na cele Pomocy Akademików** w Tygodniu Akademickim odbędzie się w sobotę o godzinie 8 wiecz. we „Wielkopolance" „Wieczór humoru i śpiewu, w którym wezmą udział artyści Teatru miejskiego, a to p. dyr. Lange, panie Weissowa i Norwidówna, pp. Drwęski, Jóźwicki, Konarski i Olderowicz.

W niedzielę sprzedaż uliczna i koncert wojskowy od 12 do 1 godz. na Placu 23 Stycznia. Wieczorem przedstawienia w kinach z 10% zyskiem na cel Tygodnia Akademickiego

Dr. Sujkowski, prezes kom. Tyg. Akad.

—** **Zjazd Tow. Powst. i Woj.** ze Starogardu, Kościerzyny i W. M. Gdańska odbędzie się w dniu 4. 11 w Chojnicach. Na porządku dziennym między innemi: przemówienie przedstawicieli wojska i władz, mowa p. Mielżyńskiego polityczna, bezpartyjna, potem przemawiał będzie Marszałek z Tczewa i redaktor Hoffman.

O godz. 17,30 koncert najlepszej orkiestry wojskowej w Polsce 65 pp. w sali p. Januszewskiego. Początek zjazdu o 10,30.

—** **Zarząd filji Z. A. S. P. Teatru Miejskiego w Grudziądzu,** imieniem całego zespołu artystów, składa niniejszem serdeczne podziękowanie Szan. Redakcji „Głosu Pomorskiego", W. Panu Red. Dąbkowskiemu, W. Panu Prezydentowi Włodkowi. W. Panom Radcom Szychowskiemu, Samolińskiemu, Poszwińskiemu, Andrzejewskiemu, oraz wszystkim Tym, którzy na ostatniem posiedzeniu Rady Miejskiej zajęli prawdziwie obywatelskie stanowisko w sprawie Teatru polskiego w Grudziądzu i jego artystów i oświadczamy ze swej strony, że zdajemy sobie sprawę, jakie zadanie na nas spoczywa i że pomimo piętrzących się zewsząd trudności natury moralnej i materjalnej, dążyć będziemy do utrzymania tej kulturalno-oświatowej placówki i z raz obranej drogi cofnąć się nie damy, ufając, że usiłowania nasze znajdą oddźwięk w sercach polskich, którym przyświeca idea narodowa. —

Przewodniczący: (—) Konarski; sekr.: (—) Olderowicz; członkowie Zarz.: (—) Lenk, (—) Dąbrowski, (—) Strycki.

—** **Zebranie miesięczne Chrześc. Demokracji** odbędzie się — jak donosi komunikat na pierwszej stronie — w myśl uchwały ostatniego zebrania w przyszły poniedziałek, na co już dziś członkom i sympatykom zwracamy uwagę.

—** **Wykład ks. prob. Dembka.** Zebranie Tow. Czyt. dla Kobiet odbędzie się w poniedziałek dnia 5 bm. o godz. 7½ w auli gimnazjum matem.-przyrod. przy ul. Sienkiewicza, Na program składa się wykład ks. prob. Dembka, sprawozdanie przew. Tow. p. Kruszonowej ze Zjazdu Kat. Związku Polek w Poznaniu, sprawa obchodu listopadowego i inne bardzo ważne sprawy. Biblioteka otwarta godzinę przed rozpoczęciem posiedzenia.

—** **T-wo „Rozwój"** dla swych członków i sympatyków przejęło w Zakopanem pensjonat „Modrzejów", który od dnia 1 listopada uruchamia.

Wobec stałego znacznego napływu gości do pensjonatu „Modrzejów" prosimy o zgłaszanie zawczasu zamówień na pokoje do biura naczelnej dyrekcji T-wa, Warszawa ul. Żórawia 2, lub też bezpośrednio do Zakopanego na ręce kierowniczki pensjonatu p. Cuevasowej.

—** **Tygodnika „Rozwój"** poświęconego sprawie żydowskiej opuścił prasę nr. 43, zawierający następującą treść:

Liga obrony żydów M. W.; Miłość do Polski i nienawiść do Polaków — T. S.; Roderyk Stolheim — Taktyka żydów w interesach; Dwa budujące fakty; Judaica Listy do Redakcji; Kongres judaistyczny; z życia rozwojowego; Sprawozdanie z kwesty sierpniowej 1923 r.

—** **CENNIK NA TOWARY KOLONIALNE.** (Ceny wytyczne maksymalne na czas od 31 października aż do odwołania): Sól (warzonka bez opakowania) ½ kg 17 000 mk., — Sól (kamienna bez opakowania) ½ kg 12 000 mk., — soda (krystaliczna) ½ kg 10 000 mk., — zapałki (Błonie, Mszczonów) pudełko 6 500 mk., — zapałki (Iskra, Promień) pudełko 6 500 mk., — śledzie (duże norweskie) sztuka 25 000 mk., — śledzie (małe szkockie) sztuka 25 000 mk., — syrop (gat. I. Wronki) ½ kg 60 000 mk., — syrop (gat. II. Boguszewo ½ kg. 50 000 mk. — marmelada (55% cukru) 55 000 mk. — miód (sztuczny) ½ kg 130 000 mk., — makaron (krajany) ½ kg 70 000 mk., — cykorja (Franka) ½ kg 150 000 mk., — cykorja (Jagolin) 400 gr paczka 55 000 mk., — powidła ½ kg 100 000 mk., — jęczmień (palony) ½ kg. 30 000 mk., — kawa (słodowa Kavona — H. S. S.) ½ kg 50 000 mk., — ocet (5 %) litr 33 000 mk., — nafta litr 100 000—110 000 mk. — mydło (twarde kawały po 250 gr, gat. średni) 100 000 do 120 000 mk., — świece (parafinowane) ½ kg 200 000 mk., — pieprz (czarny) ½ kg 300 000—350 000 mk., — piment (korzeń angielski) ½ kg 250 000 mk., — herbata (Moning Congo najtańsza) ½ kg 800 000 mk., — herbata (Java Pecco, gat. średni) ½ kg 1 000 000—1 500 000 mk., — kawa (Santos palona, gat. średni) ½ kg 600 000 mk., — kakao ½ kg 150 000—200 000 marek.

—** **DYREKCJA GIMNAZJUM** matemat.-przyrodniczego donosi, iż w poniedziałek, dnia 5 listopada o godz. 4 **po poł.** grono nauczycielskie w auli rodzicom lub ich zastępcom informacji udzielać będzie o zachowaniu się i postępach uczniów.

—** **Wstrzymanie pociągów.** Z powodu słabej frekwencji i ze względów oszczędnościowych na rozporzadzenie Ministerstwa Kolei Żel. wstrzymuje się ruch pociągów pasażerskich z ważnością od 1 listopada br. na następujących szlakach:

Na szlaku **Gdańsk—Toruń** poc. 412/411. Na szlaku **Jabłonowo—Dt. Eylau** poc. 322/323. Na szlaku **Brodnica—Kowalewo** poc. 1323/1322, **Smętowo—Opalenie** we wtorki, czwartki, piątki i niedziele poc. 4151/4152 4153/4154. **Tczew—Starogard** poc. M. T. 741. M. T. 742. **Tczew—Gdańsk** w niedziele poc. M. T. 1471 M. T. 146. **Gdańsk—Puck poc. 213 214 Gdańsk—Gdynia** M. T. 139/140 M. T. 131/132. **Puck—Reda** 3452/3455. **Reda—Wejherowo** 239/240. **Czersk—Laskowice** 3152/3151. **Gdańsk—Tiegenhof** 125/124. **Czersk—Skórcz** 3322/3323. **Danzig—Langfuhr—Zoppot** N. Z. 4742/N. Z. 4747, 4811 4815, 4819 V. Z. 4887, V. Z 4843, V. Z. 4849, 4913, 4915,4945, 4722, N. Z. 4744, V. Z. 4750, 4814, 4818, 4822, V. Z. 4826, V. Z, 4844, 4848 , 4914, 4938. **Danzig—Praust** 4429. **Danzig—Neufahrwasser** 4547/4548, 4621/4622, 4625/4626. **Grodnica—Nowemiasto** 2921/2922, **Nowemiasto—Zajączkowo lub.** 1222/1221. **Zajączkowo l.—Lubawa** 2552/2553. **Iłowo—Dt. Eylau** 1424/1423.

—** **Bursa inwalidzka Białego Krzyża.** Polski Biały Krzyż zorganizował zakład dla inwalidów wojennych, kształcących się w Warszawie. Bursa ta, mieszcząca się przy ulicy Dzielnej 67 daje utrzymanie wraz z mieszkaniem dla z górą 50-ciu inwalidów.

W zakładzie tym przebywać będą inwalidzi-uczniowie szkół średnich i słuchacze zakładów wyższych. Przeważnie jednak słuchacze kursów dokształcających przy D. O. K.

Biały Krzyż dla akcji tej udzielił lokalu i bezpłatnej pracy w internacie. Koszty utrzymania i pobytu w kursie pokrywa Kom. Rządu z funduszów udzielonych przez Min. Pracy i Op. Społ.

—** **Przeciw demoralizacji młodzieży.** Pomimo wielokrotnych zwracań uwagi tak przez sfery urzędowe, jakoteż i prasę, aby instytucje społeczne nie używały uczącej się młodzieży szkolnej do zbiórek pieniężnych ulicznych, w ostatnich dniach młodzież coraz częściej zajmuje się kwestją pieniężną. Wydział opieki społecznej przy Kom. Rządu zwrócił się w tej sprawie do inspektora szkolnego i do szeregu instytucji społecznych, aby wydano odpowiednie zarządzenia w tej sprawie.

Równocześnie władze policyjne otrzymały z Kom. Rządu polecenie ścisłego przestrzegania zakazu niedopuszczającego używania młodzieży do zbiórek pieniężnych w miejscach ulicznych na cele dobroczynne.

Wzrost drożyzny w drugiej połowie października wynosi 101,20°|₀.

(Telefonem od własnego korespondenta.)

Poznań, 2 listopada.

Komisja wojewódzka dla badania zmian kosztów utrzymania stwierdziła, iż koszta utrzymania rodzin pracowniczych w Poznaniu wzrosły w drugiej połowie października br. w stosunku do pierwszej połowy tegoż miesiąca o 101,20 proc.

Uwzględniono przy tem zmianę metody obliczeń, ustaloną przez Główną Komisję przy Głównym Urzędzie Statystycznym w Warszawie w dniu 17 października.

Taryfa pocztowa z dniem 1 listopada.

Listy zwykłe:

a) obrót miejscowy: do wagi 250 gr 10 000 mk., — b) obrót zamiejscowy: do wagi 20 gr 10 000 mk., — ponad 20—250 gr 20 000 mk., — urzędowe ponad 20—2000 gr 20 000 mk.

Kartki pocztowe:

niezależnie od należytości za blankiet urzędowego nakładu a) pojedyńcze 5000 mk., — b) z odpowiedzią 10 000 mk. — Kartki widoczne i świąteczne, zawierające pozdr. lub inne formy grzeczności, ujęte najwyżej w 5 wyrazach 1000 mk.

Druki zwykłe:

do wagi 25 gr 1000 mk., — do 50 gr 2000 mk., — do 100 gr 4000 mk., — do 250 gr 8000 mk., — do 500 gr 12 000 mk., — do 1000 gr 16 000 mk. — Urzędowe ponad 1000—2000 gr 16 000 mk.

Papiery handlowe i przesyłki mieszane:

do wagi 250 gr 8000 mk., — do 500 gr 12 000 mk., — do 1000 gr 16 000 mk.

Próbki towarów:

do wagi 100 gr 5000 mk., — do 250 gr 8000 mk., — do 500 gr 12 000 mk., — do 1000 gr 16 000 mk.

Pisemne doniesienie

na blankiecie P. K. O. lub na odcinku przekazu pocztowego 5000 mk.

Najwyższa dopuszczalna kwota przekazu pocztowego 10 000 000 mk.

Listy wartościowe:

zamknięte (opieczętowane przez nadawcę) a) należytość za list zwykły do 20 gr 10 000 mk., — do 250 gr 20 000 mk. — urzędowe ponad 20—2000 gr 20 000 mk.

Należytość za polecenie:

10 000 mk. — Należytość od dekl. wart. za każde 100 000 mk. lub część tychże 1000 mk.

Za doręczenie pospieszne

listów, przekazów, paczek i dowodów odbioru 40 000 mk.

Za przesyłki „Poste restante" 10 000 mk.

Za wniesioną reklamację 10 000 mk.

Pełnomocnictwo 20 000 mk.

Duplikat poświadczenia nadania 10 000 mk.

Zwrotne poświadczenie odbioru (recepis zwrotny)

a) przy nadaniu 10 000 mk., — b) po nadaniu 20 000 mk.

Za ściągnięcie pobrania od odbiorcy 10 000 mk.

Pismo sądowe

doręczone w miejscu siedziby sądu 5000 mk., w innej miejscowości 10 000 mk.

Paczki:

do wagi 1 kg 20 000 mk., — do 5 kg 80 000 mk., — do 10 kg 160 000 mk., — do 15 kg 250 000 mk. — do 20 kg 320 000 marek.

Za paczki kas i urzędów skarbowych, państw. z dotacjami i nadmiarami kasowemi oraz za paczki P, K. K. P. do wagi 25 kg 400 000 mk., — do 30 kg 500 000 mk.

Za paczki ochronne pobiera się należytość od wagi w podwójnej wysokości.

Za paczki z podaną wartością pobiera się prócz tego:

a) należytość od wartości za każde 100 000 mk. lub część tychże — 1000 mk.

b) przy paczkach ponad 1 000 000 mk. wartości: dodatkową należytość manipulacyjną od każdej paczki 5000 mk.

Polecenie przesyłek pocztowych 10 000 mk.

Za doręczenie pospieszne „ekspress" 40 000 mk.

Za wniesienie reklamacji 10 000 mk.

Za doręczenie paczek:

do 5 kg 15 000 mk., — do 10 kg 20 000 mk., — do 15 kg 30 000 mk., — do 20 kg 40 000 mk.

Za doręczenie paczek przez listonosza wiejskiego za każde 5 kg wagi 20 000 mk.

Zagraniczna taryfa od 1 listopada.

Listy zwykłe:

do Czechosłowacji, Rumunji i Węgier do wagi 20 gr 15 000 mk., — za każde dalsze 20 gr 10 000 mk., — **do innych krajów** do wagi 20 gramów 20 000 mk., — za każde dalsze 20 gramów 10 000 mk.

Kartki pocztowe:

do Czechosłowacji, Rumunji i Węgier za każdą pojedyńczą lub za każdą z obu części kartki z opłaconą odpowiedzią 1000 mk., — do **innych krajów** 12 000 mk.

Druki zwykłe i czasopisma:

Za każde 50 gramów 4 000, dla wzajemnego ruchu czasopism między Polską, Czechosłowacją i Węgrami obow. taryfa wewnętrzna.

Papiery handlowe:

Za każde 50 gramów 4000, najmniej jednak 8000.

Próbki towarów:

Za każde 50 gramów 4000, najmniej jidnak 8000.

Polecenie przesyłek listowych.

Zwrotne poświadczenie odbioru na przesyłkę poleconą przy nadaniu 20 000, po nadaniu 40 000.

„Ekspres" doręczenie pospieszne 40 000, **Reklamacja** przesyłek zwykłych lub poleconych 40 000. **Żądanie wycofania** lub zmiany adresu: a) drogą pocztową 40 000, b) drogą telegraficzną należytość za telegram według zwyczajnej taryfy zagranicznej.

Taryfa telegraficzna wewnętrzna od 1 listopada 1923.

Za telegramy zamiejscowe i miejscowe państwowe (S) i prywatne zwykłe: opłata od wyrazu 10 000, najmniej jednak 100 000.

Za telegramy zamiejscowe prywatne b. pilne opłata od wyrazu 30 000, najmniej jednak 300 000.

Za telegramy prasowe opłata od wyrazu o 50 proc. niższa od opłaty za telegramy zwykłe t. zn. od wyrazu 5 000.

Za telegramy o kilku adresach — T. M. z. a) za odpis każdych 100 wyrazów lub część tychże telegramu zwykłego 25 000, b) za odpis każdych 100 wyrazów lub część tychże telegramu pilnego 50 000.

Za telegramy nadane telefonem przez abonentów za każde 100 słów lub część tychże 20 000, za pokwitowanie nadania telegramu pryw. 10 000, za cofnięcie telegramu jeszcze nieodtelegrafowanego 30 000.

TARYFA TELEFONICZNA.

Opłata za jednostkę 3 min. rozmowy międzymiastowej wynosi na odległość: do 25 klm. po 40 000, do 50 klm. po 80 000, do 100 klm. 120 000. do 200 klm. 200 000, za każde dalsze 100 klm. 40 000.

Za rozmowy pilne pobiera się opłatę potrójną, Za rozmowy miejscowe prowadzone z publicznych mównic za każde 3 minuty 10 000 mk.

—** **Odebranie debitu pocztowego.** Wobec stwierdzenia, że wychodzące w Monachium ukraińskie czasopismo "Ukraińskij Kozak" rozsiewa o Rzplitej Polskiej kłamliwe wiadomości, władze polskie odebrały pismu temu debit pocztowy na czas nieograniczony.

—** **Zakaz filmów.** Cenzura kinematograficzna M. S. Zagr. zabroniła wyświetlanie obrazu filmowego p. t. „Sanin", wobec twierdzenia przez Arcybaszewa, rzekomego autora tego filmu, za wystawiany obraz p. t. „Sanin" nic niema wspólnego z jego powieścią pod tym tytułem.

—** **Ważne dla reemigrantów.** Na liczne pisma w sprawie osad dla reemigrantów komunikujemy poraz wtóry, że T-wo osad nie przydziela, a tylko pośredniczy w staraniach.

Za skutek tych starań T-wo oczywiście ręczyć nie może. Kto więc nadesłał do biura T-wa odpowiedni wniosek, niech uzbroi się w cierpliwość i czeka aż mu doniesiemy, czy i jak został załatwiony. Wszelkie zapytania w tej sprawie pozostaną w przyszłości bez odpowiedzi. **Pomorskie Tow. Opieki nad Reemigrantami z Niemiec.**

—** **Na fundusz oświatowy dla kresów niewyzwolonych** złożyli w kasie okręgowej Związku Obr. Kresów Zach. w Grudziądzu: Dr. Jan Podkomorski ze Starogardu 1 000 000 mk Wł. Kulerski z Grudziądza 200 00 mk. Fr. Czarnowski, Gniewskie Młyny 100 000 mkp.

Składając powyższym ofiarodawcom serdeczne podziękowanie, zwracamy się do całego społeczeństwa z gorącym apelem o składanie datków na cel powyższy. Ofiary przyjmuje Polski Bank Handlowy w Grudziądzu oraz biuro Okręgu przy ul. Solnej 4/5 I. p. **Dyrekcja Związku Obrony Kresów Zachodnich, Okręg Pomorski.**

Z Pomorza.

—** **CHEŁMNO. (Zjazd weterynaryjny.)** Zjazd weterynaryjny odbył się w mieście naszem. Przybyli nań powiatowi lekarze weterynaryjni Województwa Pom. oraz przedstawiciel Ministerstwa Rolnictwa i Dóbr Państw. p. naczelnik wet. dr. Fischoeder. Na zebraniu, odbytem w wspaniałej sali ratusza, gdzie powitał gości burmistrz p. Zawacki, wygłosił p. radca dr. Gracz referat o zarazie stadnicze).

—** **LUBAWA. 50-lecie gimnazjum.)** Państwowe progimnazjum w Lubawie obchodzić będzie dnia 6 listopada br. 50-letnią rocznicę swego istnienia.

Kto z byłych uczniów tegoż zakładu pragnąłby wziąć udział w tej uroczystości i wieczornicy, zechce przesłać swe zgłoszenie pod adresem: Fr. Pater, burmistrz miasta Lubawy.

—** **GDAŃSK. (Samobójstwo).** Dawniejszy książkowy Claassen, będący od lutego bez stałego zajęcia, otworzył w nocy na wtorek z poniedziałku z żoną kurek gazowy. Rano znalezio go bez życia, żonę wnet docucono.

Dalej popełnili samobójstwo przy użyciu broni palnej, urzędnik bankowy, 36-letni Oton Gehrman z Wrzeszcza i 24-letni wachmistrz policji Brunon Schapliński.

—** **OLSZTYN. (Proces prasowy).** Wydawca „Gazety Olsztyńskiej" p. redaktor Pieniężny, został skazany **na 4 miesiące**, a jego żona Joanna i inni redaktorzy każdy na kwartał za to, że gdy „Gaz. Olsztyńska" została zamknięta to zaczęli wydawać w to miejsce „Dziennik Olsztyński".

Oskarżeni wnieśli protest do sądu apelacyjnego, ale sąd wyrok zatwierdził.

Z całej Polski.

—** **BYDGOSZCZ. (Bezczelna napaść żydowska.)** Jak donosi „Gazeta Bydgoska", nieznany żyd napadł na redaktora tego pisma, p. Włodzimierza Kozłowskiego, żądając od niego w bezczelny sposób, offarując nawet wysoką łapówkę, aby nie zamieszczał w „Gazecie" sprawozdania z rozprawy przeciw żydowi Landsmannowi, skazanemu na 4 lata więzienia.

Kiedy redaktor Kozłowski odmówił temu bezczelnemu żądaniu, żyd ów rzucił się na niego i pobił go dotkliwie. Red. Kozłowski nie mógł się bronić, gdyż był zbyt osłabiony po ostatnio przebytej chorobie. Skutki pobicia były tak dotkliwe, że p. Kozłowskiemu pierwszej pomocy udzielić musiało pogotowie ratunkowe.

—** **ŚREM. (Pożar skutkiem nieostrożności).** Mimo ostrzegań i wielu wypadków wywołania pożaru przez dzieci rodzice nie przestrzegają dostatecznie, aby nie bawiły się zapałkami.

Skutkiem takiej zabawy dwoiga dzieci, spłonęły dnia 3 bm. trzy stogi, z których jeden na szczęście składał się ze słomy a dwa inne z tegorocznego siana.

Straż pożarna zapobiegła dalszemu rozszerzaniu się pożaru. Straty materjalne oblicza się na kilkadziesiąt miljonów marek.

—** **CHODZIEŻ. (Pierwszy śnieg).** Niedawno temu miasto to nawiedziła burza, przyczem oziębiło się bardzo powietrze i wraz z ulewnym deszczem spadły pierwsze grudki śniegu, podobne do gradu w takiej ilości, że miejscami potworzyły się duże grube warstwy, bielejące u naroży domów.

Śnieg powstał prawdopodobnie skutkiem nagłego dopływu warstw powietrza z południowych okolic Polski.

—** **CIECHANÓW. (Ohydny mord).** We wsi Gawronki pod Ciechanowem przed kilku tygodniami zdarzył się na tle zazdrości ohydny mord.

Dwaj przyjaciele Chmielewski i Tuszyński pojęli za żony dwie siostry, córki miejscowego gospodarza. Pierwszy dostał w posagu tuczonego wieprza, drugiego teść obdarzył prośną maciorą.

Chmielewski nazajutrz po ślubie wieprza sprzedał, zaś maciora Tuszyńskiego nagle schudła i w chlewku zaroiło się od dwunastu prosiąt. Po wydaniu pieniędzy, w sercu b. posiadacza wieprza zaczęła kiełkować zazdrość, podsycona widokiem pasącej się trzódki przyjaciela.

Wczesnego poranka Chmielewski uzbrojony w siekierę, zakradł się do mieszkania i zamordował swego szwagra. Wezwana policja aresztowała mordercę i zakutego w kajdanach odesłano do Ciechanowa.

Z całego świata.

—** **Egzekucje w Moskwie.** Jak donoszą z Moskwy, czerezwyczajka, prowadząca śledztwo w sprawie ostatniego spisku antybolszewickiego, rozstrzelała dotychczas 182 osoby, podejrzane o udział w tym spisku i należące przeważnie do kół inteligencji.

—** **Zamek dla Mussoliniego.** Dzienniki włoskie donoszą, że gminy prowincji Romagna postanowiły odrestarować stary zamek rycerski w Camminata koło Fredappio, które jest miejscem urodzenia Mussoliniego, a następnie odrestaurowany zamek ofiarować Mussoliniemu w prezencie.

—** **Krwawa tragedia przy konfesjonale.** Nadeszła następującej treści radjo-depesza z Chicago. Onegdaj zdarzyła się tu zbrodnia w kościele św. Michała.

Siostra Siczyńskiego, mordercy śp. Andrzeja Potockiego, namiestnika Galicji, żona grecko-katolickiego księdza w Chicago, zastrzeliła niejakiego Bazyla Szczuciuka, księdza grecko-katolickiego. Siczyńska dokonała morderstwa w kościele przy konfesjonale. Oddała ona pięć strzałów, z których dwa wymierzone w głowę okazały się śmiertelne. Morderczyni podaje jako powód swej zbrodni oszczerstwa rzucane przez księdza Szczuciuka na jej męża.

—** **Katastrofa na morzu.** Według „Newport New." parowiec angielski „Wetsmerland" zatonął podczas burzy. Przypuszczają, iż 80 ludzi załogi zginęło.

Poznańska giełda zbożowa z 31. 10. 23.

GATUNEK	Ceny 29. 10.	Ceny 31. 10.
Żyto 100 kg.	1900—200 tys	2.(50.000 tys
Jęczmień brow.	— — „	2,900.000 „
Pszenica	3500—3800 „	4.000.000 „
Owies	1600—1800 „	1.800.000 „
70% mąka żytnia	3100—3300 „	3.500.000 „
Ospa żytnia	1000 „	1,100.000 „
Ospa pszenna	1300 „	1,300.000 „
Ziemniaki jadal.	670—720 „	750—780 „
Ziemniaki fabr.	490—520 „	650—680 „
Słoma żytnia luźna	— — „	110—10 „
Słoma żyt. prasow.	— — „	160—200 „
Siano luźne	— „	150—200 „
Siano prasowanc	—	200—250 „

Poznańskie ceny na bydło z 31. 10. 23

100 kg. żyw. wagi	Cena 26. 10.	Cena 31. 10.
Bydło rog. I kl.	8 500 000 tys	9,800,000 tys
„ „ II kl.	7 600 000 „	8,400,000 „
„ „ III kl.	6 0(0 000 „	7,200,000 „
Cielęta I kl.	7 800 000 „	9,000,000 „
„ II kl.	6,800,000 „	8,000,000 „
„ III kl.	— — „	— — „
Świnie I kl.	13,800,000 „	17 000,000 „
„ II kl.	13,000,000 „	15,600,000 „
„ III kl.	11,600,000 „	13,500,000 „
Owce I kl.	6.000.000 „	8.000 000 „
„ II kl.	5.000.000 „	— — „
„ III .kl	4.000.000 „	6 000 000 „
Prosięta za parę 6—8 tyg.	3.400.000 „	— — „
Prosięta za parę 9 tyg.	4 500,000 „	„

Drukarnia Pomorska Tow. Akc. Grudziądz.
Redaktor odpowiedzialny L. Sobociński.

Jako przedstawiciele **Sp. Akc. „HAJNÓWKA" Leśny Przemysł Chemiczny w Puszczy Białowiejskiej** ofiarujemy pod bardzo dobrymi warunkami:

1. **Węgiel drzewny retortowy z drzew liściastych** (dąb i brzoza, mieszany).
2. **Smołę z drzew liściastych**
3. **Aceton**
4. **Alkohol metylowy i spirytus drzewny**
5. **Octan wapna.** [8984

»UNARD« Towarz. dla Handlu Zagranicznego z ogranicz. por.

w Poznaniu, św. Marcin 43.

Adr. telegr.: Unard, Poznań. Tel. 2606, 3198, 2328.

Ogłoszenie.

Szefostwo Intendentury O. K. Nr VIII. w Toruniu rozpisuje na dzień 6-go listopada 1923 r.

przetarg nieograniczony

na dostawę **2 000 000 kg. żyta** albo **odpowiedniej ilości mąki żytniej 70%, 30.000 kg. kaszy hreczanej i 20.000 kg. kaszy jęczmiennej.**

Oferty należy składać w Szef. Intendentury O. K. Nr. VIII. Toruń, Koszary Piłsudskiego do dnia 6 listopada 1923 r. godz. 9.

Oryginalne wezwania do składania ofert, jakoteż szczegółowe warunki oglądać można w Szefostwie Intendentury O. K. Nr. VIII. Ref. Żywnościowy, pokój nr. 83., w Kierownictwie Rejonu Intendentury Toruń i Grudziądz, w Okręgowym Zakładzie Gospodarczym Nr. VIII. Toruń, R. Z G. Toruń, Grudziądz, Bydgoszcz. oraz we wszystkich Szefostwach Intendentur innych D. O. K.

We wszystkich wymienionych urzędach mogą ewentualnie reflektanci otrzymać przepisowe formularze ofert.

Toruń, dnia 29 października 1923 r.

Szefostwo Intendentury O. K. Nr. VIII.

L. dz. 29796/23 Żywn. [6969

Organizujące się 8827

Studium Teatralne

(Teatr Objazdowy i Szkoła Filmowa)

uprasza wszystkich, mających prawdziwe zamiłowanie do **teatru** i pragnących wypróbować swoje siły sceniczne, zgłosić się pod adresem: **Plac 23-go Stycznia nr. 11** w godzinach 10—12, 4—6.

Artysta-malarz **A. Wysocki.**

Brylanty

złoto ✦ srebro ✦ platynę
sztuczne zęby i szczęki

kupuję stale po cenach najwyższych.

Płacę więcej jak każdy inny handlarz w Wolnem Mieście, ponieważ własna szmelcownia

Gold-Zentrale, Zoppot, Markt 6 I.

Telefon 694. Otwarte od 9—1 i 3—6.

Sprzedawajcie li tylko chrześcijaninowi

BANK LUDOWY

Sp. z odpowiedzialn. nieogran.
Założony w roku 1890.
GRUDZIĄDZ, ul. Józ. Wybickiego 21.

Załatwia zlecenia bankowe, Przyjmuje wkładki i oszczędn. i oprocentowuje wedł. umowy 31A

Zakupuje waluty zagraniczne, złote, srebrne i papierowe.

Udziela pożyczki na zastaw przedm. złotych i srebrnych

Kino-teatr Apollo

DZIS
Premiera **Premiera**

Ciernie miłości

potężny włoski dramat w 6 aktach, oraz wkładka

TANIEC ŻYCIA i ŚMIERCI

Monter

dobrze obeznany **z montażem traków, maszyn parowych i kotłów parowych** poszukiwany. Zgłoszenia uprasza się pod „Monter" do Biura ogłoszeń **Tow. Akc. „Reklama Polska" w Poznaniu,** Aleje Marcinkowskiego nr. 6. [8982

Sprzedawca
lub
sprzedawczyni
względnie urzędnik (czka)

do przyjmowania klienteli poszukiwany do składu mebli. Język polski i niemiecki wymagany. Zgłoszenia Sp. Akc. **„Strug" Grudziądz.** [8987

Kupiec w mieście powiatowem poszukuje dzielnego i rzetelnego

WSPÓLNIKA

kupca branży kolonjalnej. Egzystencja zapewniona. Reflektanci z kapitałem od 200--500 miljonów mkp. zechcą się zgłosić do administracji Głosu Pomorskiego pod nr. 8983.

Baczność! **Baczność**

Każdą większą i mniejszą ilość

żelaza

każdego rodzaju jako i

szyny, żelazo lane i kute, metale, szmaty, papier i szkło kupuje i płaci ceny najwyższe.

KABATEK, Grudziądz

3312 Plac 23 Stycznia. Telefon 92.

Do nabycia w wszystkich księgarniach oraz kioskach kolejowych:

treściwie ujęta, bardzo sumiennie na podstawie **uchwał Akademji Umiejętności** zebrana praca **Janiny Sulerzyskiej** obejmująca **zasady pisowni** oraz uwzględniająca **pospolite błędy językowe,** zanieczyszczające naszą mowę, p. t.

Jak pisać *bezbłędnie* po polsku

Cenę egzemplarza, oprawnego w trwałą tekturę, wyznaczyliśmy pragnąc uprzystępnić to bardzo pożyteczne i aktualne wydawnictwo szerszym warstwom obecnie na **Mkp. 15 300.**

SKŁAD GŁÓWNY:
Polskie Towarzystwo Księgarni Kolejowych „RUCH", w POZNANIU, ulica Franciszka Ratajczaka 36.

PP. Księgarzom: 0,85 z ¼

Skóry surowe

wszelkiego rodzaju jakoto:

skórki zajęcze, tchórze, kunie (Marder), wydry, lisie i włósie końskie kupują

stale po najwyższych cenach rynkowych

Ed. Balcerowicz i Ska, Mickiewicza 25

Telef. 658. **GRUDZIĄDZ** Telef. 658.

8986

Opuścił prasę

drugi rocznik dzieła albumowego

Przemysł w Poznańskiem

wraz z sprawozdaniem Izby Przemysłowo-Handlowej w Poznaniu.

Dzieło to, opracowane przez Syndyka Izby Przemysł.-Handlowej w Poznaniu, p. Dra Michała Lisockiego, zawiera obszerne i szczegółowe artykuły ekonomiczne, dotyczące wszystkich poszczególnych gałęzi przemysłu w Wielkopolsce, wraz z wykazami wszystkich przedsiębiorstw w danej gałęzi, mianowicie:

Wstęp ▪ Ogólna charakterystyka położenia przemysłu i handlu w roku sprawozdawczym ▪ Przemysł kopalniany i hutniczy ▪ metalowy ▪ ceramiczny i kamienny ▪ drzewny i wiklinowy ▪ papierniczy ▪ graficzny ▪ włókienniczy ▪ kilimiarski ▪ konfekcyjny i przemysły pokrewne ▪ Przemysł skórniczy ▪ spożywczy ▪ Młynarstwo ▪ Przetwory ziemniaczane ▪ Przemysł cukrowniczy ▪ spirytusowy ▪ wódczany ▪ browarniany ▪ tytoniowy ▪ cukierniczy i wyrobów mącznych ▪ Fabrykacja konserw owocowych ▪ drożdży ▪ kawy słodowej ▪ olejów ▪ octu ▪ Naszennictwo ▪ Przemysł chemiczny ▪ perfumeryjny i kosmetyczny ▪ Różne ▪ Fabrykacja instrumentów muzycznych ▪ strun ▪ zegarów ▪ elementów galwanicznych ▪ szczotek ▪ witraży ▪ wyrobów bižuteryjnych ▪ karoserji automobilowych ▪ Przemysł optyczny ▪ Wywóz jaj ▪ Handel win ▪ Banki ▪ Sprawozdanie Giełdy Pieniężnej ▪ Ubezpieczenia ▪ Stosunki na rynku pracy ▪ Tablice ▪ Spis organizacji zawodowych w Poznaniu ▪ Ruch firm w roku 1922 ▪ Zestawienie ilości robotników, zatrudnionych w poszczególnych gałęziach przemysłu ▪ Podział kotłów parowych według poszczególnych gałęzi przemysłu ▪ Statystyka ogólnego ruchu pocztowego ▪ Sprawozdanie z działalności Izby Przemysłowo-Handlowej w Poznaniu za rok 1922 ▪ Szczegółowe ilustrowane opisy przedsiębiorstw przemysłowo-handlowych ▪ Ogłoszenia.

Dzieło obejmuje 186 stron druku na wykwintnym papierze, w artyst. karton. oprawie. — Cena subskrypcyjna (aż do odwołania) 240.000,— mkp. z przesyłką 250.000,— mkp.

SKŁAD GŁÓWNY:

Tow. Akc. REKLAMA POLSKA Poznań, Al. Marcinkowskiego 6. Telef. 27-26 i 15-95.

Szmaty

czyste do czyszczenia maszyn kupuje w mniejszych i większych ilościach

Drukarnia Pomorska.

Miłe, zajmujące i pożyteczne książki

1. **Wielki Król,** powieść dziejowa z czasów Stefana Batorego — Aleksandry Leśniewskiej . . . . **100 000 M.** porto 13,000 mk.
2. **Historja o Janaszu Korczaku,** — J. Ign. Kraszewskiego z czasów Jana Sobieskiego . . . . **100 000 M.** porto 13,000 mk.
3. **Dwa Skarby,** powieść z życia Polaków w Ameryce — F. Rogal . . **50 000 M.** porto 13,000 mk.
4. **Oblężenie twierdzy Grudziądzkiej,** powieść Bergla . . **20 000 M.** porto 11,000 mk.
5. **Z mych wrażeń wojennych,** — Ks. prob. Łęgi . . . . **40 000 M.** porto 11,000 mk.
6. **Rachunki Rolnika-Praktyka** napisany przez M Pacoszyńskiego zaprzysiężonego rewizora ksiąg, autora wielu prac rolniczo-handlowych. **70 000 M.**

Powieści te wzgl. opisy nabyć można bezpośrednio w „wydziale wydawniczym" lub za zaliczką pocztową z dołączeniem kosztów przesyłki i opakowania.

Drukarnia Pomorska

Wydział Wydawniczy

GRUDZIĄDZ (Pomorze)

Groblowa 27/29. ***Telefon 50 i 51***

Sprzedaże

Do sprzedania: pościel, portjery, firanki, 2 gazowa żelazka do prasowan., sprzęty kuchen., maszyna do lodu (Alexanderwerk). Gdzie wskaże admin. Głosu Pom. pod nr. 8250.

FUTRO MĘSKIE
na sprzedaż. Do oglądania od 1—3 popołudniu ulica Tuszewska-Grobla 10, II ptr 8254

PALTO
na sprzedaż. **Kuszel** Rzezalniana nr. 19, II.

Szafa do rzeczy
2 łóżka z materacami do sprzedania. Pietruszkowa 20 podw. III p.

2 łóżka
z materacami, **szafa** do rzeczy do sprzed. Mała Młyńska 9, I p. pr.

OKAZJA!
Doberman (suka) **i wilczyca,** obie tresow. do sprzed. [8256 Plac 23 Stycznia 18a II p.

PIES WILK
do sprzedania Kilińskiego 9, w podw. II p.

Kupna

Poszukuje się kupna lepszego, dobrze utrzym.

pianina

Spieszne oferty uprasza się sprzesłać do Głosu Pomorsk. pod nr. 8988.

Mieszkania

ZAMIENIĘ 7 pokojowe mieszkanie w Toruniu na Bydgosk. na takie lub mniejsze w Grudziądzu. Łask zgłosz. do Głosu Pomorsk. pod nr. 8253.

2 dobrze
umebl. pokoje
możliwie z fortepianem od zaraz poszukiwane. Oferty pod nr. 8251 do Eksp. Głosu Pomorsk.

Pokój umeblowany
do wynajęcia 8257 Klasztorna 3, II piętro.

Umeblowany pokój
od zaraz do wynajęcia. ul. Nadgórna 6, II p

Ożenki

WDOWA, kat., po wyższym urzędniku, z większym majątkiem, poszukuje znajomości urzędnika (nauczyciele i wdowcy mają pierwszeństwo) **w celu matrymonjaln.** Łask. oferty do Głosu Pomorsk. pod nr. 8252.

Urzędnik państw. lat 28, **poszukuje**
towarzyszki życia
najchęt. ze wsi. Łask. zgłosz. pod nr. 8255 do Głosu Pomorskiego.

Różne

Węgiel
Torf, Drzewo
Naftę
Oleje, Smary
poleca najtaniej
DOM HANDLOWY
Bracia Rosińscy
Grudziądz,
Trynkowa nr. 3a
Tel. 81. [6673